

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

445Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 28ΗΣ ΚΑΙ 29ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2008

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής»

(2008/C 224/01)

Στις 16 Φεβρουαρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα:

«Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2008 με βάση εισηγητική έκθεση της κας Darmanin.

Κατά την 445η σύνοδο ολομελείας της, της 28ης και 29ης Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί απόλυτα πρωτοβουλίες οι οποίες στοχεύουν στην ανάπτυξη μιας κοινοτικής πολιτικής βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης, πλήρως εναρμονισμένης προς τις λοιπές κοινοτικές πολιτικές, με σκοπό:

- να μετατραπούν οι ενδεχόμενες προκλήσεις σε ευκαιρίες προκειμένου η κοινοτική βιομηχανία να καταστεί ανταγωνιστική στην παγκόσμια αγορά, χάρη στην υιοθέτηση οικολογικών μεθόδων παραγωγής με βάση οικολογικά προϊόντα και οικολογικές υπηρεσίες, που εντοπίζονται εύκολα από τους καταναλωτές σε όλη την Κοινότητα,
- να αναπτυχθεί μια «αγορά οικολογικών προϊόντων» προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω προϊόντα και οι εν λόγω υπηρεσίες ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένους κοινούς ορισμούς και διατίθενται πράγματι σε όλα τα κράτη μέλη,
- να ευαισθητοποιεί το ευρωπαϊκό κοινό ώστε να υιοθετήσει μια πιο «οικολογικά ευφυής» καταναλωτική συμπεριφορά και πρότυπα συμπεριφοράς που σέβονται σε μεγαλύτερο βαθμό το περιβάλλον, διαμέσου μιας ισχυρής δέσμευσης για την προσφορά πληροφόρησης, κατάρτισης και εκπαίδευσης, με αφετηρία τα σχολεία,
- να υιοθετηθεί μια πιο στρατηγική προσέγγιση προκειμένου να επηρεαστεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων, των πολιτικών, των καταναλωτών και του ευρύτερου κοινού, και να θεσπιστεί ένα οργανικό κοινοτικό πλαίσιο, για να αποτραπεί ο κατακερματισμός της αγοράς λόγω εσφαλμένων και παραπλανητικών συμβουλών και διαφημιστικών μηνυμάτων σχετικά με τον οικολογικό χαρακτήρα των εν λόγω προϊόντων και των συναφών συστημάτων παραγωγής και διανομής,
- να διασφαλιστεί η προστασία της ελεύθερης επιλογής των καταναλωτών και η δέσμευση των παραγωγών/διανομέων για την τήρηση περιβαλλοντικών προτύπων και να διασφαλιστεί ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις περιβαλλοντικής βιωσιμότητας,
- να διασφαλιστεί ότι οι ευθύνες όσον αφορά την πολιτική βιώσιμης κατανάλωσης, από την άποψη της λήψης αποφάσεων και εφαρμογής, κατανομούνται μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών: καταναλωτών, διανομέων, καταναλωτών, εκπαιδευτικών, δημοσίων αρχών, περιβαλλοντικών οργανώσεων και οργανώσεων των καταναλωτών, και των δυο πλευρών της βιομηχανίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθούν ορισμοί για τις έννοιες «οικολογικά προϊόντα/οικολογικές υπηρεσίες» και «οικολογική κατανάλωση» στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης και κατανάλωσης, οι οποίες θα ισχύουν σε επίπεδο ΕΕ και θα είναι αποδεκτές διεθνώς, με σαφή περιβαλλοντικά κριτήρια και δείκτες και πρότυπα τα οποία επιτρέπουν καινοτομία και βελτίωση.

1.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τα συστήματα διανομής και υπηρεσιών να αναλάβουν σαφή δέσμευση να συμμορφωθούν προς μια ολοκληρωμένη τομεακή προσέγγιση, με χρονοδιάγραμμα επαληθεύσιμων στόχων: το εν λόγω χρονοδιάγραμμα θα διαρθρώνεται γύρω από τους τρεις άξονες της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις θα πρέπει να συνεκτιμώνται από το στάδιο του σχεδιασμού με μια προσέγγιση όλου του κύκλου ζωής, με συνεχή βελτίωση από απόψεως στόχων ποιότητας, καινοτομίας και ικανοποίησης του καταναλωτή.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι επιχειρήσεις και οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς να εντείνουν την από κοινού χρήση των διαθέσιμων κοινοτικών και εθνικών μέσων προκειμένου να **μεγιστοποιηθεί η έρευνα στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών και προϊόντων**.

1.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης και **επιτάχυνσης της τεχνικής τυποποίησης** των οικολογικών προϊόντων και μεθόδων παραγωγής.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά να υπάρξει βεβαιότητα όσον αφορά τα κριτήρια και την ομοιομορφία των ελάχιστων απαιτήσεων σε όλη την έκταση της εσωτερικής αγοράς σε σχέση με τα **συστήματα επισήμανσης** των οικολογικών προϊόντων. Τούτο απαιτείται για να διασφαλιστούν η οικολογική επιλογή των καταναλωτών «με πλήρη επίγνωση», ομοιόμορφοι έλεγχοι σε όλη την ΕΕ, και η τήρηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των πραγματικών οικολογικών προϊόντων. Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα (οικολογικό λουλούδι) θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω και να συνυπάρχει με άλλα εθνικά και τομεακά συστήματα επισήμανσης.

1.7 Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντικό να ενισχυθεί η **«διάσταση προϊόντος» στα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης**, έτσι ώστε να προωθηθεί η διάδοσή της στους παραγωγούς και διανομείς, να προσαρμοστεί πιο αποτελεσματικά στα συστήματα διαχείρισης των τοπικών αρχών και να δημιουργηθούν ευκολότερα συνέργειες με άλλα μέσα προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.8 Κατά την ΕΟΚΕ, η **διάδοση του EMAS** (του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου) πρέπει να υποστηριχθεί. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με οικονομικά και φορολογικά μέτρα, διοικητική ευθυγράμμιση, πρωτοβουλίες προώθησης και εμπορίας, με την αναγνώριση του EMAS ως προτύπου αριστείας και διεθνώς, και τη θέσπιση μέτρων στήριξης της σταδιακής εφαρμογής του συστήματος από τις μικρές επιχειρήσεις.

1.9 Είναι θεμελιώδες η **επίδοση ενός προϊόντος να εκτιμάται συνολικά**, δηλ. με βάση όχι μόνο περιβαλλοντικά κριτήρια αλλά και άλλες σημαντικές πτυχές όπως, για παράδειγμα: επίδοση τόσο για τον καταναλωτή όσο και τον παραγωγό από οικονομικής άποψης, από άποψης ασφάλειας, λειτουργικότητας και προστασίας της υγείας, ορθολογικής χρήσης των πόρων και των υλικών, από άποψης εφοδιαστικής, καινοτόμων χαρακτηριστικών, εμπορίας, ικανότητας του προϊόντος να διευρύνει τις επιλογές του καταναλωτή, κύκλου ζωής και κοινωνικών πτυχών.

1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προωθηθεί η ανάπτυξη των **οικολογικών δημόσιων συμβάσεων (GPP)** με: τον ορισμό των τεχνικών χαρακτηριστικών των «οικολογικών» προϊόντων, με σημείο αφετηρίας τα προϊόντα με τις βέλτιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις· τη συμπεριληψη του κόστους κύκλου ζωής του προϊόντων ή των υπηρεσιών στις προδιαγραφές τους· τη δημιουργία ειδικής τράπεζας δεδομένων στο διαδίκτυο· την ενημέρωση των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις συμπεριλαμβάνοντας σ' αυτές αναφορές σε πρότυπα, σε συστήματα EMS, στα οικολογικά σήματα και στον οικολογικό σχεδιασμό και, τέλος, θεσπίζοντας εθνικά σχέδια δράσης για την υιοθέτηση των οικολογικών δημόσιων συμβάσεων.

1.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει άλλη μια φορά τη σημασία που έχει η χρήση του άρθρου 153 της συνθήκης ΕΚ ως **νομικής βάσης**, δεδομένου ότι προσφέρεται καλύτερα για να **διασφαλιστεί υψηλό**

επίπεδο προστασίας του καταναλωτή συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του δικαιώματος του καταναλωτή σε πλήρη, ορθή, κατάλληλη, κατανοητή και έγκαιρη πληροφόρηση.

1.12 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι για τους σκοπούς της αυτορρύθμισης, ενδεχομένως μια ρύθμιση να είναι η **θέσπιση ενός κώδικα συμπεριφοράς**, σύμφωνα με την οδηγία 2005/29/ΕΚ, ώστε να αποτραπεί η κατάχρηση των ισχυρισμών για τα προϊόντα στις διαφημίσεις και, εν πάση περιπτώσει, για να αποτραπούν οι παραπλανητικές διαφημίσεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά οι οικολογικοί ισχυρισμοί για τα προϊόντα να βασίζονται σε ένα αξιόπιστο και αναγνωρισμένο σήμα.

1.13 Παράλληλα με την διοικητική διαδικασία στην οποία πρέπει όλοι να έχουν πρόσβαση, η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης τον ορισμό εξώδικων φορέων **παρακολούθησης και επίλυσης διαφορών**, οι οποίοι είναι ευέλικτοι, αποτελεσματικοί, μη δαπανηροί και αξιόπιστοι, για να διασφαλιστεί ότι τηρούνται τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τα προϊόντα και ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά συμμορφώνονται προς τις αρχές της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

1.14 Η ΕΟΚΕ, έχοντας υπόψη το νομοθετικό κατακερματισμό τόσο των απαιτήσεων σχετικά με την πληροφόρηση των καταναλωτών όσο και των απαιτήσεων για βιώσιμα προϊόντα, φρονεί ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να αρχίσουν οι εργασίες για ένα ενιαίο και ορθά προσδιορισμένο πλαίσιο με τη μορφή **«Ευρωπαϊκού χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και βιώσιμων προϊόντων στην εσωτερική αγορά»**.

2. Σημερινό πλαίσιο και προοπτικές

2.1 Στόχος του κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος ⁽¹⁾ είναι η προώθηση προϊόντων με ελάχιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και η διασφάλιση στους καταναλωτές ακριβούς και επιστημονικά ορθής πληροφόρησης. Το σήμα αυτό δεν απονέμεται στα τρόφιμα και τα ποτά, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τις ιατρικές συσκευές ⁽²⁾, ή τις επικίνδυνες ή τοξικές ουσίες ⁽³⁾.

2.1.1 Ο σχεδιασμός, η παραγωγή, διανομή, και κατανάλωση οικολογικών προϊόντων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες του έκτου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον ⁽⁴⁾, το οποίο θα ολοκληρωθεί το 2010. Το εν λόγω πρόγραμμα, σχετικά με το οποίο η ΕΟΚΕ εξέδωσε επανειλημμένα γνωμοδοτήσεις, περιγράφει με λεπτομέρεια σχέδια για μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην υλοποίηση της στρατηγικής για μια βιώσιμη ανάπτυξη.

2.1.2 Μεταξύ των κυριότερων κοινοτικών πρωτοβουλιών για το θέμα, καίρια θέση έχει η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων (ΟΠΠ) ⁽⁵⁾, για την οποία η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση ⁽⁶⁾ η οποία καλύπτει όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

2.1.3 Προκειμένου να είναι αποτελεσματική η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων, είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν οι παραγωγοί να παράγουν πιο οικολογικά προϊόντα και οι καταναλωτές να αγοράζουν οικολογικά προϊόντα. Μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

— ενθάρρυνση της χρήσης φορολογικών μέτρων για την προώθηση λιγότερο ρυπογόνων προϊόντων,

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, περί αναθεωρημένου κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος.

⁽²⁾ Οδηγία 93/42/ΕΟΚ.

⁽³⁾ Οδηγία 67/548/ΕΟΚ.

⁽⁴⁾ COM(2001) 31 τελικό.

⁽⁵⁾ COM(2003) 302 τελικό και το πράσινο βιβλίο COM(2001) 68 τελικό.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 80 της 30.3.2004.

- συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών πτυχών κατά τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων ⁽⁷⁾,
- προώθηση της «ανάπτυξης με βάση τον κύκλο ζωής»,
- ολοκλήρωση και προώθηση της εφαρμογής εθελοντικών μέσων όπως, για παράδειγμα, το οικολογικό σήμα, το EMAS, οι περιβαλλοντικές δηλώσεις προϊόντων (EPD), οι οικολογικές δημόσιες συμβάσεις, κλπ.,
- παροχή στους καταναλωτές των απαραίτητων πληροφοριών που θα βοηθούν τον καταναλωτή «να αγοράζει, να χρησιμοποιεί, και να απορρίπτει προϊόντα με πλήρη επίγνωση».

2.1.4 Ένα άλλο θετικό βήμα ήταν η θέσπιση ενός νέου ρυθμιστικού πλαισίου σχετικά με τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια το οποίο διέπεται από την οδηγία πλαίσιο του 2005 ⁽⁸⁾.

2.1.5 Όσον αφορά την εφαρμογή, σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο, οι πρώτοι κανόνες τίθενται σε ισχύ το 2008. Σήμερα, μελετώνται μέτρα σχετικά με 20 ομάδες προϊόντων (συμπεριλαμβανομένου του φωτισμού, των υπολογιστών και των πλυντηρίων) και όσον αφορά 14 ομάδες (φωτισμός οδών και γραφείων), προβλέπεται να θεσπιστούν μέτρα πριν τα τέλη του 2008 ενώ αναφορικά με άλλα προϊόντα όπως, για παράδειγμα, τα συστήματα φωτισμού κατοικιών, στόχος είναι το 2009.

2.1.6 Το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ⁽⁹⁾ ορίζει πέντε στρατηγικούς στόχους με προτεραιότητα: βελτίωση της εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας, ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης σε άλλες πολιτικές, συνεργασία με την αγορά, ενδυνάμωση των πολιτών βοηθώντας τους να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους και στηρίζοντας την ζήτηση αυτών των ατόμων, και συνεκτίμηση του περιβάλλοντος κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την περιφερειακή χωροταξία και διαχείριση των γαιών.

2.1.7 Γενικότερα, η ευρωπαϊκή στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αναθεωρήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2006, ορίζει τη «βιώσιμη παραγωγή και ανάπτυξη» ως μια από τις βασικές προτεραιότητες που πρέπει να υλοποιηθεί με προσανατολισμό της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης προς μορφές συμβατές με το οικολογικό σύστημα. Επίσης, προτείνει ένα νέο σχέδιο δράσης στον τομέα αυτό.

2.1.8 Η έκδοση του 2007 σχετικά με την εφαρμογή ⁽¹⁰⁾ τονίζει ότι είναι δύσκολο να μετρηθούν με αξιόπιστο τρόπο σε ευρύτερη βάση η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή. Μολονότι φαίνεται ότι ο αριθμός των βιώσιμων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά αυξάνει με ταχύτητα, σήμερα υπολογίζεται ότι η μείωση του επιπέδου του ενεργειακού λογαριασμού ανέρχεται σε € 60 δις ετησίως, ενώ ο αριθμός των προϊόντων με οικολογικό σήμα παραμένει αρκετά περιορισμένος όπως και ο αριθμός των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS). Μόνο 10 κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει σχέδια οικολογικών δημοσίων συμβάσεων και μόνο 21 έχουν ολοκληρώσει το σχέδιο εφαρμογής του προγράμματος δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες (ETAP) ⁽¹¹⁾.

2.2 Εξάλλου, στον τομέα της τεχνολογικής τυποποίησης, εδώ και ορισμένο χρόνο, έχουν εγκαινιαστεί μέτρα για την ένταξη των

περιβαλλοντικών πτυχών στα νέα τεχνικά πρότυπα, δημιουργώντας έτσι ένα «περιβαλλοντικό πλαίσιο» για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), στους κόλπους της οποίας οι τεχνικοί φορείς της θα μπορούν να πραγματοποιούνται τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Οποιοδήποτε νέο πρότυπο το οποίο εντάσσεται στη «νέα προσέγγιση» υποτίθεται ότι συμμορφώνεται προς τις βασικές απαιτήσεις της αντίστοιχης ευρωπαϊκής οδηγίας. Στη συνέχεια, η πρόδοος αυτή επιβεβαιώθηκε με τη θέσπιση του συστήματος περιβαλλοντικής πιστοποίησης ISO 14001.

2.3 Στις 10 Οκτωβρίου 2007, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος δημοσίευσε την τέταρτη έκθεσή του για το «Περιβάλλον της Ευρώπης» ⁽¹²⁾, στην οποία αφιέρωσε ένα ολόκληρο κεφάλαιο στο θέμα της «Βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής».

2.4 Εξάλλου, η ετήσια έκθεση προόδου της Επιτροπής το 2007 για τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση τονίζει τη σημασία της κλιματικής αλλαγής, των οικολογικών καινοτομιών, της ενεργειακής αποδοτικότητας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των ενεργειακών αγορών.

2.5 Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών στις 8 και 9 Μαρτίου 2007 έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα θέματα του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής. Εντωμεταξύ, το Συμβούλιο υπουργών Περιβάλλοντος, το Φεβρουάριο 2007, τόνισε τη συμπληρωματικότητα της κοινοτικής στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης και της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, και την ουσιαστική συμβολή της στρατηγικής της Λισαβόνας στην επίτευξη του στόχου προτεραιότητας της στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης και επανέλαβε ταυτόχρονα την ανάγκη για ένταξη των περιβαλλοντικών πτυχών σε όλες τις πολιτικές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Δεκέμβριο του 2007, τόνισε τη γενική αυτή προσέγγιση ⁽¹³⁾.

2.6 Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος εργασίας του 2008 ⁽¹⁴⁾ περιλαμβάνουν σαφώς την τοποθέτηση του πολίτη στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος, με σημείο αφετηρίας την αξιολόγηση της κοινωνικής κατάστασης παράλληλα με την επισκόπηση της εσωτερικής αγοράς και με συνεχή προσοχή στην ανάγκη να αποκομίσουν οι ευρωπαίοι πολίτες το μέγιστο δυνατό όφελος από την ενιαία αγορά.

2.7 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση το άρθρο 153 της συνθήκης ⁽¹⁵⁾ δεδομένου ότι σκοπός του είναι να διασφαλιστεί στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και να προωθήσει το δικαίωμά τους σε πλήρη, ορθή, κατάλληλη, κατανοητή, και έγκαιρη πληροφόρηση ⁽¹⁶⁾.

2.7.1 Όσον αφορά το παράγωγο δικαίωμα, το δικαίωμα των καταναλωτών στην πληροφόρηση διέπεται από την οδηγία αριθ. 2005/29/EK ⁽¹⁷⁾ σχετικά με τις «αθέμιτες εμπορικές πρακτικές» οι οποίες μπορούν να βλάψουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών. Το παράρτημα της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει κατάλογο εμπορικών πρακτικών που μπορεί να θεωρηθούν αθέμιτες χωρίς μια κατά περίπτωση αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της «χρησιμοποίησης σήματος trust, ποιοτικού σήματος ή αντίστοιχου διακριτικού χωρίς την αντίστοιχη άδεια».

⁽⁷⁾ COM(2002) 412 τελικό της 17.7.2002 και οδηγία 2004/18/EK της 31ης Μαρτίου 2004.

⁽⁸⁾ Οδηγία 2005/32/ΕΟΚ (ΕΕ L 191 της 22.7.2005); Απόφαση 2000/729/ΕΟΚ, απόφαση 2000/730/ΕΚ και απόφαση 2000/731/ΕΚ (ΕΕ L 293 της 22.11.2000).

⁽⁹⁾ ΕΕ L 242 της 10.9.2002.

⁽¹⁰⁾ Έκθεση προόδου σχετικά με τη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη 2007.

⁽¹¹⁾ Βλέπε υποσημείωση 18. Ειδικότερα: ...

⁽¹²⁾ ISBN 978-92-9167-932-4-ΕΕΑ, Κοπεγχάγη, 2007.

⁽¹³⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Βρυξελλών, 14 Δεκεμβρίου 2007.

⁽¹⁴⁾ COM(2007) 640 τελικό.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 108 της 30.4.2004.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 175 της 27.7.2007: ΕΕ C 44 της 16.2.2008.

⁽¹⁷⁾ Οδηγία 2005/29/EK (ΕΕ L 149 της 11.6.2005)

2.8 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό νομοθετικός κατακερματισμός σε κοινοτικό επίπεδο όσον αφορά τις βασικές απαιτήσεις πληροφόρησης του καταναλωτή, καθώς και αναφορικά με τις απαιτήσεις για τα βιώσιμα προϊόντα, και θεωρεί ότι είναι σημαντικό να υιοθετηθεί ένας «Ευρωπαϊκός χάρτης βιώσιμης κατανάλωσης και βιώσιμων προϊόντων στην εσωτερική αγορά».

2.8.1 Εάν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του εν λόγω χάρτη — και των κωδίκων αυτορρύθμισης που προβλέπονται από την οδηγία αριθ. 2005/29/ΕΚ — θεωρηθούν ανεπαρκή, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο άλλων επιλογών όπως, για παράδειγμα, πληρέστερη εναρμόνιση ή θέσπιση ειδικού κοινοτικού συστήματος λειτουργικής φύσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι ουσιώδες να υπάρξουν **σαφείς και οριστικοί ορισμοί** εννοιών όπως, για παράδειγμα, «βιώσιμο προϊόν», «βιώσιμος σχεδιασμός, παραγωγή και διανομή» και «βιώσιμη κατανάλωση», προκειμένου να ελέγχεται σε όλη την ΕΕ και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο η συμμόρφωση προς οποιοδήποτε κοινοτικό νομοθετικό, ρυθμιστικό ή εθελοντικό πλαίσιο που θα αναφέρεται σε παρόμοιους ορισμούς σε διάφορα εθνικά/περιφερειακά επίπεδα.

3.2 Οι εν λόγω ορισμοί, κοινώς αποδεκτοί σε διεθνές επίπεδο, δεν είναι στατικοί, αλλά από τη φύση τους επιδέχονται **συνεχούς βελτίωσης**. Κατά την ΕΟΚΕ, ωστόσο, θα πρέπει να **συνοδεύονται με**:

— μια δέσμη **περιβαλλοντικών δεικτών** ⁽¹⁸⁾ προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος μεταξύ των διαφόρων ορίων έτσι ώστε να εκτιμάται το επίπεδο βιωσιμότητας των συστημάτων παραγωγής, προϊόντων, υπηρεσιών και διανομής,

— **κοινοτικά τεχνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα** (ενδεχομένως σε συνδυασμό με πρότυπα ISO) με πλήρη ένταξη των περιβαλλοντικών πτυχών της ευρωπαϊκής διαδικασίας τυποποίησης, όπως έχει επανειλημμένα τονίσει η ΕΟΚΕ ⁽¹⁹⁾, η τήρηση των οποίων πρέπει να διασφαλίζεται σε επίπεδο προϊόντων, συστημάτων παραγωγής, διανομής και υπηρεσιών, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές των σχετικών κοινοτικών οδηγιών ⁽²⁰⁾.

3.2.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι ορισμοί που προτείνονται παραπάνω, στηριζόμενοι σε κατάλληλους δείκτες και σε κατάλληλα πρότυπα, είναι θεμελιώδους σημασίας για μια αποτελεσματική κοινοτική πολιτική που θα επιτρέπει καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών και θα διασφαλίζει ότι έχουν βιώσιμη συμπεριφορά και λαμβάνουν βιώσιμες αποφάσεις και η οποία εγγυάται οικολογικές μεθόδους παραγωγής.

3.3 Καθώς τονίζει η Επιτροπή: «**Η ευρωπαϊκή βιομηχανία** έχει ήδη τις δυνατότητες να ενισχύσει την ήδη σημαντική θέση της στην

αγορά νέων προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών βασιζόμενη στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές εταιρείες επιδεικνύουν όλο και μεγαλύτερη ευαισθησία σε θέματα περιβαλλοντικών επιδόσεων στο πλαίσιο της πολιτικής τους στο ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» ⁽²¹⁾.

3.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον εξής ορισμό των τριών αξόνων ανάπτυξης: προώθηση της ανάπτυξης και εμπορίας τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας· δημιουργία μιας δυναμικής εσωτερικής αγοράς· ανάπτυξη παγκοσμίων αγορών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση που πρόσφατα διατύπωσε σε γνωμοδότησή της: «Η επιστημονική και η τεχνολογική αριστεία και η μετατροπή της σε ανταγωνιστική οικονομική ισχύ αποτελούν τις καθοριστικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση του μέλλοντός μας — π.χ. όσον αφορά το ενεργειακό ζήτημα και το πρόβλημα του κλίματος — τη διατήρηση και βελτίωση της θέσης της Ευρώπης στο παγκόσμιο περιβάλλον, καθώς και για την περαιτέρω επέκταση του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και όχι τη διακινδύνευση του» ⁽²²⁾.

3.3.3 Κατά την ΕΟΚΕ, είναι απαραίτητη μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση προκειμένου να αρθούν οι δυσκολίες και τα εμπόδια που υπάρχουν στην κοινή και συντονισμένη χρήση όλων των πιθανών χρηματοοικονομικών πόρων ⁽²³⁾ σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο και από τομείς του ιδιωτικού τομέα, για την ανάπτυξη καθαρών και αποτελεσματικών τεχνολογιών και καινοτόμων εφαρμογών που είναι ικανές να δημιουργήσουν παραγωγικές μεθόδους, προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλό επίπεδο βιωσιμότητας.

3.3.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η κοινοτική πρωτοβουλία των διαφόρων ΓΔ της Επιτροπής για τον τεχνικό συντονισμό και την τεχνική βοήθεια είναι απαραίτητη για τη βελτιστοποίηση της κοινής χρήσης των διαθέσιμων κοινοτικών, ευρωπαϊκών και εθνικών μέσων για τη μεγιστοποίηση των προσπαθειών στο χώρο της **έρευνας και της καινοτομίας** τόσο των επιχειρήσεων όσο και των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος στη σφαίρα του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας.

3.3.5 Όπως έχουν δηλώσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ ⁽²⁴⁾, η Επιτροπή, το Συμβούλιο, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχει θεμελιώδη σημασία να μειωθεί ο γραφειοκρατικός φόρτος που επιβραδύνει τις επιχειρήσεις (συγκεκριμένα τις ΜΜΕ), προκειμένου να αξιοποιηθεί το οικονομικό και κοινωνικό δυναμικό των επιχειρήσεων και να κατευθυνθεί προς το βιώσιμο εκσυγχρονισμό του πλαισίου και των διαρθρώσεων παραγωγής και οργάνωσης.

⁽¹⁸⁾ Όπως ο δείκτης των Ηνωμένων Εθνών για το πλαίσιο και τις μεθόδους της βιώσιμης ανάπτυξης (1996).

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 48 της 21.2.2002, σ. 112, ΕΕ C 117 της 30.4.2004· ΕΕ C 74 της 23.3.2005.

⁽²⁰⁾ Από το 2006, η CENELEC έχει αναπτύξει βάση δεδομένων στο διαδίκτυο σχετικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές που περιλαμβάνονται στα πρότυπα της CENELEC. Από τις αρχές του 2007, η CEN εργάζεται πάνω σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών προτύπων στα πρότυπα της CEN.

⁽²¹⁾ COM(2007) 374 τελικό της 4.7.2007.

⁽²²⁾ ΕΕ C 325 της 30.12.2006.

⁽²³⁾ Τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά και διεθνή μέσα στην περίπτωση αυτή είναι πολυάριθμα (PQ7, Πρόγραμμα πλαίσιο ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας, LIFE, διαρθρωτικά ταμεία, LEED-ΟΟΣΑ, ΕΚΤ-Συμβούλιο της Ευρώπης ...) η κοινή τους, όμως, χρήση εμποδίζεται από τη χρήση διαφόρων μέσων και μεθόδων, από διάφορες δυσχέρειες ενεργοποίησης και σημαντικές δυσκολίες «ταυτόχρονης μηχανικής» λόγω των διαφόρων μορφών παρέμβασης.

⁽²⁴⁾ Βλέπε γνωμοδότηση ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 66 της 19.12.2007. Εισηγητής: κ. Pezzini.

3.4 Η ΕΕ εγκαινίασε το 1997 το σύστημα οικολογικού σήματος των προϊόντων προκειμένου να προωθηθεί η οικολογική παραγωγή. Στη συνέχεια, με την πάροδο των ετών το εν λόγω σύστημα επεκτάθηκε στις υπηρεσίες και περιλαμβάνει πλέον δημόσια σήματα πολλών κριτηρίων τα οποία εφαρμόζονται σε ομάδες προϊόντων/υπηρεσιών ⁽²⁵⁾.

3.4.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η κατάσταση αυτή προκαλεί σύγχυση στους παραγωγούς και, προπάντων, στους καταναλωτές, και η λύση έγκειται σε ένα εναρμονισμένο σύστημα ελαχίστων κοινών κριτηρίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο προβλέπει υποχρεωτική καταχώριση και πιστοποίηση σημάτων από ανεξάρτητο φορέα πιστοποίησης.

3.4.2 Η πιστοποίηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν θα πρέπει να ανταγωνίζεται τα εθνικά και τομεακά σήματα, αλλά να συνυπάρχει μ' αυτά, που ορισμένες φορές είναι πιο γνωστά στους ευρωπαίους καταναλωτές από τα ευρωπαϊκά σήματα. Ακόμη, πρέπει να υπάρχει συντονισμός σε διεθνές επίπεδο όσον αφορά τα σήματα που αποδείχθηκαν επιτυχή όπως το Energy Star.

3.4.3 Είναι επιτακτικό τα σήματα να είναι αξιόπιστα και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στους καταναλωτές. Για το λόγο αυτό, η θέσπιση των προτύπων και η εποπτεία της αγοράς πρέπει να ανατεθούν σε όλους τους ενδιαφερόμενους έτσι ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία τους.

3.4.4 Ίσως θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο επισημάνσης προϊόντων ή υπηρεσιών για τον εντοπισμό του αποτυπώματος άνθρακα τους.

3.5 Όσον αφορά το **εθελοντικό σύστημα EMAS**, το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε όσους επιθυμούν να δείξουν ότι βελτιώνουν την περιβαλλοντική τους επίδοση, να επιλέξουν ένα κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, προκειμένου να επιδείξουν τόσο την προθυμία τους να τηρήσουν τα περιβαλλοντικά πρότυπα όσο και τη δέσμευσή τους να υιοθετήσουν ένα σύστημα οικολογικής διαχείρισης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, μετά τη θέσπιση του προτύπου ISO 14001, θα είναι δυνατόν να ενισχυθεί η «διάσταση προϊόντος» των προγραμμάτων οικολογικής διαχείρισης για να διευκολυνθεί η ευρύτερη διάδοσή της στους παραγωγούς και διανομείς και η προσαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης τους από τις τοπικές αρχές και για να διευκολυνθούν οι συνεργασίες με άλλα μέσα προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης.

3.5.1 Κατά την ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο να στηριχθεί η διάδοση του EMAS με την παροχή χρηματοδοτικών πόρων, φορολογικών διευκολύνσεων, με την ένταξή του σε άλλες πολιτικές, με τη θέσπιση διοικητικών μέτρων, και με την αναγνώριση του ως «πρότυπου αριστείας» και σε διεθνές επίπεδο, με την πρόβλεψη της δυνατότητας για την υποστήριξη των ΜΜΕ να υιοθετήσουν μια σταδιακή προσέγγιση, εκτός άλλων και στο χώρο της σύστασης βιομηχανικών παρήκων.

⁽²⁵⁾ Για παράδειγμα: το Eco-Flower (ευρωπαϊκό λογότυπο με μορφή λουλουδιού που χρησιμοποιείται σε όλη την Ευρώπη) http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index_en.htm), ο κύκνος (χρησιμοποιείται κυρίως στις Σκανδιναβικές χώρες) <http://www.svanen.nu/Eng/default.asp>), ο Γαλάζιος άγγελος (ειδικό σήμα της Γερμανίας, http://blauer-engel.de/englisch/navigation/body_blaue_engel.htm) και το Fair Flower (Κάτω Χώρες, <http://www.flowercampaign.org>). Δημόσια σήματα που εστιάζονται σε μια ειδική περιβαλλοντική πτυχή, για παράδειγμα: το Energy Star. Υπάρχουν και ιδιωτικά σήματα, όπως το σύστημα IFOAM για βιολογικά προϊόντα (http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm).

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απολύτως απαραίτητο να αναπτυχθεί μια «**οικολογική αγορά**» για προϊόντα και υπηρεσίες, με την καθιέρωση σειράς κινήτρων και μέσων που έχουν σχεδιαστεί, από την πλευρά της προσφοράς, με σκοπό την ενθάρρυνση της καινοτομίας και, από την πλευρά της ζήτησης, για να προσφέρονται στους καταναλωτές οι πληροφορίες ή τα κίνητρα που χρειάζονται για να αγοράζουν προϊόντα που είναι πιο οικολογικά.

3.6.1 Για τους σκοπούς μιας ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς, η **επίδοση των προϊόντων** δεν πρέπει να αξιολογείται μόνο βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων αλλά, επίσης, βάσει άλλων σημαντικών παραγόντων όπως: οικονομικές επιδόσεις για τον καταναλωτή και τον παραγωγό, ασφάλεια και λειτουργικότητα, χρήση των πόρων, εφοδιαστική, εμπορική προώθηση, χαρακτηριστικά του προϊόντος όσον αφορά την υγεία και την καινοτομία, ικανότητά του να διευρύνει την επιλογή του καταναλωτή, κύκλος ζωής και διάθεσή του και, τέλος, κοινωνικοί συλλογισμοί.

3.6.2 Είναι επιτακτική η ανάγκη πραγματικής δέσμευσης για τη στήριξη της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας εντός του κλάδου της οικολογικής παραγωγής και των οικολογικών υπηρεσιών.

3.7 Κατά την ΕΟΚΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC), και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιών Προτύπων (ETSI) πρέπει να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην ανάπτυξη της διαδικασίας **τεχνικής τυποποίησης** σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα των προϊόντων ⁽²⁶⁾.

3.7.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υπογραμμίσει ότι η προώθηση της χρησιμοποίησης περιβαλλοντικών τεχνικών ρυθμίσεων δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο αποφάσεων από πάνω προς τα κάτω, αλλά πρέπει μάλλον να υλοποιηθεί μέσω μιας πιο ευρείας αποδοχής των οικολογικών προϊόντων για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των συμφερόντων και των αναγκών των πολιτών και των καταναλωτών ⁽²⁷⁾.

3.8 Σχετικά με τις **δημόσιες συμβάσεις**, είναι σημαντικό να επισημανθούν, αφενός, η οδηγία αριθ. 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων ⁽²⁸⁾ και, αφετέρου, η ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τις δυνατότητες ένταξης των περιβαλλοντικών πτυχών στις δημόσιες συμβάσεις ⁽²⁹⁾.

3.8.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο κλάδος των δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος αντιστοιχεί στο 16 % περίπου του κοινοτικού ΑΕγχΠ, έχει μεγάλη σημασία για την προώθηση της διάδοσης πιο οικολογικών προϊόντων και ζητά να υιοθετηθούν μέτρα προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι αναθέτουσες αρχές να κάνουν χρήση των υφιστάμενων δυνατοτήτων στο χώρο των οικολογικών δημοσίων συμβάσεων (GPP).

⁽²⁶⁾ ΕΕ C 74 της 23.3.2005.

⁽²⁷⁾ Ομοίως.

⁽²⁸⁾ ΕΕ L 134 της 30.4.2004.

⁽²⁹⁾ COM(2001) 274 τελικό, ΕΕ C 333 της 28.11.2001.

3.8.2 Η τελική έκθεση του 2006 για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις στην Ευρώπη ⁽³⁰⁾ αναφέρει τα παρακάτω κύρια εμπόδια στη διάδοσή τους: υψηλότερο κόστος των οικολογικών προϊόντων, κυρίως όταν δεν υπάρχουν δείκτες σχετικά με το κόστος του κύκλου ζωής· έλλειψη περιβαλλοντικής γνώσης και απουσία μιας κατάλληλης και εύκολα προσβάσιμης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων· έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τα κριτήρια και τις προδιαγραφές των δημόσιων συμβάσεων, όπου παρατηρούνται ασαφείς ορισμοί οικολογικών προϊόντων και προδιαγραφών· έλλειψη στήριξης σε πολιτικό επίπεδο και σε επίπεδο διαχείρισης· τέλος, έλλειψη ενημέρωσης και μέσω εκπαίδευσης.

3.8.3 Για τους λόγους αυτούς, η ΕΟΚΕ προτείνει τα παρακάτω: καθορισμό οριστικών κριτηρίων για τα οικολογικά προϊόντα και διευκρίνιση όλων των σχετικών περιβαλλοντικών προδιαγραφών· συμπερίληψη στις προδιαγραφές του κόστους ολόκληρου του κύκλου ζωής του προϊόντος ή της υπηρεσίας· δημιουργία μιας «Ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων γνώσης οικολογικών δημόσιων συμβάσεων» ⁽³¹⁾· ένταξη στις οδηγίες της ΕΚ για τις δημόσιες συμβάσεις των απαιτήσεων του προτύπου ISO 14004, συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης — EMS, αναφορών οικολογικών σημάτων (Ecolabel) και του οικολογικού σχεδιασμού· διάδοση στο κοινό των εθνικών προγραμμάτων δράσης για τη σύναψη οικολογικών δημοσίων συμβάσεων· επικέντρωση στα προϊόντα με το μεγαλύτερο αντίκτυπο στο περιβάλλον.

3.9 Η ιδέα του «**Θεμιτού εμπορίου**» είναι, επίσης, διαδεδομένη σε όλη την Ευρώπη. Το θεμιτό εμπόριο και το εμπόριο με δεοντολογικά κριτήρια απετέλεσαν για αρκετό διάστημα θέματα μεγάλου ενδιαφέροντος για την ΕΟΚΕ και έτυχαν λεπτομερούς εξέτασης στη γνωμοδότηση REX/196 ⁽³²⁾. Κατά την ΕΟΚΕ, συνιστούν βασικό όρο για την επιτυχία της βιώσιμης κατανάλωσης.

3.10 **Η εκπαίδευση συνιστά βασικό στοιχείο για τη βιώσιμη κατανάλωση** και η ΕΟΚΕ εμμένει ότι η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να ξεκινά στο σχολείο. Οι καταναλωτές θα πρέπει, επίσης, να έχουν άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που επιλέγουν, όπως επίσης και σχετικά με τον ενδεχόμενο αντίκτυπό τους στο περιβάλλον. Είναι, επίσης, απαραίτητο να παρέχονται οι εν λόγω πληροφορίες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προσελκύεται το ενδιαφέρον του καταναλωτή, ο οποίος θα είναι έτσι σε θέση να τις κατανοεί και να τις αφομοιώνει.

3.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κοινοτική νομοθεσία για τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση θα πρέπει να ενοποιηθεί και να απλοποιηθεί, προκειμένου να καταστεί πιο εύκολα κατανοητή και προσβάσιμη για τους καταναλωτές και τους παραγωγούς, σύμφωνα με τα εξής: «λιγότερη και καλύτερη νομοθεσία πρέπει να εκφραστεί σε ενοποιημένα και συνεκτικά κείμενα περιβαλλοντικών προδιαγραφών, που να εξασφαλίζουν νομική ασφάλεια και διαφάνεια στη διαδικασία προσαρμογής των βιομηχανικών μεταλλαγών με σκοπό την καλύτερη προστασία των πόρων και του περιβάλλοντος και την εφαρμογή βιώσιμων και ανταγωνιστικών τεχνολογικών καινοτομιών στις παγκόσμιες αγορές» ⁽³³⁾.

3.12 Σε ό,τι αφορά τα «οικολογικά» προϊόντα, είναι σκόπιμο να **ενισχυθούν τα κοινοτικά μέτρα καταπολέμησης της παραπλανητικής διαφήμισης και των αθέμιτων εμπορικών**

πρακτικών ⁽³⁴⁾: οι όροι «οικολογικό προϊόν» και «βιολογικό προϊόν» χρησιμοποιούνται συχνά ως απλά εργαλεία εμπορικής προώθησης για την αύξηση των πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών που, στην πραγματικότητα, δεν διαφέρουν από τα υπόλοιπα ούτε προσδίδουν προστιθέμενη αξία.

3.12.1 Στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ανάπτυξη **κωδικών συμπεριφοράς**, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2005/29/ΕΚ, θα αποτελούσε σημαντικό στοιχείο αυτορρύθμισης, για την αποφυγή της χρήσης αθέμιτων οικολογικών ισχυρισμών στη διαφήμιση, με την εφαρμογή των παρακάτω κριτηρίων:

- Η περιβαλλοντική διαφήμιση δεν πρέπει να προκαλεί αδικαιολόγητη κοινωνική ανησυχία σχετικά με οικολογικά προβλήματα, ούτε να εκμεταλλεύεται την ελλιπή γνώση επί του ζητήματος αυτού.
- Η διαφήμιση δεν πρέπει να ενθαρρύνει τρόπους συμπεριφοράς που μπορούν να υπονομεύσουν το περιβάλλον, ούτε να προβάλλει την εν λόγω συμπεριφορά ως μη κατακριτέα.
- Η διαφήμιση δεν μπορεί να παραπλανεί το κοινό όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του διαφημιζόμενου προϊόντος, είτε αυτό γίνεται μέσω της παραπλανητικής παρουσίασης τέτοιων επιπτώσεων, είτε μέσω της απόκρυψής τους.
- Οι οικολογικές ιδιότητες ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας δεν πρέπει να επεκτείνονται αδικαιολόγητα σε άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες της συγκεκριμένης εταιρείας.
- Όταν τα περιβαλλοντικά προτερήματα ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας εξαρτώνται από συγκεκριμένες προϋποθέσεις ή μεθόδους χρήσης ή κατανάλωσης, ή σε συγκεκριμένα σημεία του κύκλου ζωής τους, η διαφήμιση οφείλει να διασαφηνίζει το γεγονός αυτό, ή να καλεί ευθέως τους καταναλωτές να ζητήσουν τη σχετική ενημέρωση.
- Η χρήση περιβαλλοντικών ισχυρισμών ή συνθημάτων στη διαφήμιση πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά τεχνικά και επιστημονικά κριτήρια. Ο διαφημιστής οφείλει, εφόσον κληθεί, να παρέχει την αναγκαία τεκμηρίωση από έναν ανεξάρτητο φορέα ή εμπειρογνώμονα, προκειμένου να αποδείξει την εγκυρότητα της διαφήμισης.
- Τυχόν αναφορές σε συστατικά που προστίθενται ή αφαιρούνται από τα διαφημιζόμενα προϊόντα, με σκοπό τη μεταβολή των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένες όσον αφορά τη φύση και την έκταση τέτοιων επιπτώσεων.
- Η χρήση σημάτων ή συμβόλων, που σχετίζονται με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεν πρέπει να είναι παραπλανητική ούτε να οδηγεί σε σύγχυση σχετικά με τη σημασία τους. Επίσης, δεν πρέπει να παραπέμπουν σφαιρακά σε οικολογικά σήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται επισήμως σε συγκεκριμένες χώρες, γεωγραφικές ζώνες ή οικονομικούς κλάδους. Μαρτυρίες και μάρτυρες μπορούν να χρησιμοποιούνται για την προώθηση των οικολογικών ιδιοτήτων τους διαφημιζόμενου προϊόντος μόνον μέσω ειδικών και επαληθεύσιμων ισχυρισμών, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην πέμπτη περίπτωση.

⁽³⁰⁾ Green Public Procurement in Europe 2006 — Conclusions and recommendations. Virage Milieu & Management bv, Korte Spaarne 31, 2011 AJ Haarlem, Κάτω Χώρες. <http://europa.eu.int/comm/environment/gppr>.

⁽³¹⁾ Με αναφορά επίσης στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα κύκλου ζωής για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις προϊόντων, τεχνολογιών και υπηρεσιών.

⁽³²⁾ Εμπόριο με δεοντολογικά κριτήρια και τα σχέδια παροχής εγγυήσεων προς τους καταναλωτές· εισηγήτης: ο κ. Adams· ΕΕ C 28 της 3.2.2006.

⁽³³⁾ ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 66. Εισηγήτης: ο κ. Pezzini.

⁽³⁴⁾ Οδηγία 2005/29/ΕΚ (ΕΕ L 149 της 11.6.2005).

3.12.2 Κατά την ΕΟΚΕ πρέπει να προωθηθούν ευέλικτοι, αποτελεσματικοί και χαμηλού κόστους **εξωδικαστικοί φορείς επίβλεψης και διαιτησίας για τις υποθέσεις των καταναλωτών**, οι οποίοι θα είναι σε θέση να δρουν αξιόπιστα, προκειμένου να εγγυώνται ότι τα προϊόντα είναι σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές, όπως επίσης ότι τα βιώσιμα προϊόντα στην αγορά τηρούν τις απαιτήσεις περιβαλλοντικής βιωσιμότητας καθοδηγώντας, έτσι, την επιλογή του καταναλωτικού κοινού. Οι φορείς αυτοί δεν θα πρέπει να αντικαταστήσουν τις διοικητικές διαδικασίες στις οποίες πρέπει να έχουν όλοι πρόσβαση.

3.13 ΕΟΚΕ εμμένει ιδιαίτερα στον **Ευρωπαϊκό Χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και προϊόντων** προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα των καταναλωτών σε σχέση με την κατανάλωση οικολογικών προϊόντων. Ένας χάρτης του είδους αυτού πρέπει να έχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- κατανομή της ευθύνης για τη βιώσιμη κατανάλωση μεταξύ όλων των παραγόντων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών: παραγωγοί, διανομείς, καταναλωτές, εκπαιδευτές, δημόσιες αρχές, καταναλωτικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις και κοινωνικοί εταίροι,
- ένταξη της πολιτικής για βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση στις άλλες σχετικές κοινοτικές πολιτικές, κατόπιν διαβούλευσης με καταναλωτικές, περιβαλλοντικές και εμπορικές οργανώσεις, με οργανώσεις παραγωγών και διανομικών καθώς, επίσης, με άλλους φορείς,
- πρωταρχική ευθύνη εκ μέρους των ευρωπαϊών βιομηχάνων και παραγωγών για τη μεγιστοποίηση της βιώσιμης κατανάλωσης καθόλο τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος, δηλαδή από την κατασκευή του μέχρι την ταφή του όπως, επίσης, στο πλαίσιο των κλάδων διανομής και υπηρεσιών,
- ευθύνη της ΕΕ για την πρόβλεψη ενός ενιαίου, σαφούς, συνεκτικού και κατανοητού πλαισίου για κάθε κοινοτική νομοθεσία στον τομέα, στο οποίο θα επισημαίνονται τα δικαιώματα του καταναλωτή όπως, επίσης, εύχρηστοι και δωρεάν τρόποι πρακτικής στήριξης των εν λόγω δικαιωμάτων,
- στοιχεία που ενδέχεται να συμπληρώνουν τα υφιστάμενα δικαιώματα τα οποία θα εντάσσονται στις αρμοδιότητες των κρατών μελών,

- στοιχεία που ενδέχεται να συμπληρώσουν τα υφιστάμενα δικαιώματα και τα οποία θα μπορούσαν να επιτευχθούν στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης ⁽³⁵⁾, εκ μέρους ιδιωτικών φορέων, εκπροσώπων των καταναλωτών ⁽³⁶⁾, περιβαλλοντικών οργανώσεων ⁽³⁷⁾ και εκπροσώπων των επιχειρήσεων,
- ευθύνη εκ μέρους της ΕΕ και των κυβερνήσεων των κρατών μελών για την προώθηση δυναμικών, επαληθεύσιμων και ομοιόμορφα εφαρμόσιμων μέτρων σχετικά με τον οικολογικό σχεδιασμό σε κάθε παραγωγικό κλάδο, αξιόπιστων οικολογικών σημάτων σε όλη την ΕΕ, τα διαδεδομένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη θέσπιση και επιβολή διεθνώς αναγνωρισμένων, προηγμένων τεχνικών περιβαλλοντικών προτύπων, τις ειδικές και δεσμευτικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, τις παραπλανητικές «οικολογικές» διαφημίσεις, το θεμιτό εμπόριο και τη διεθνή συνεργασία για τη βιώσιμη κατανάλωση,
- επίσπευση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης όπως, επίσης, της καθιέρωσης καινοτόμων εφαρμογών στον χώρο της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης, σε ό,τι αφορά, τόσο τις κοινοτικές δαπάνες και τις δαπάνες των κρατών μελών, όσο και τις δαπάνες του ιδιωτικού τομέα, στο πλαίσιο του στόχου που καθορίστηκε για τον ΕΧΕ και αφορά την επίτευξη επιπέδου δαπανών ίσου προς 3 % του ΑΕγχΠ ⁽³⁸⁾,
- ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των συντελεστών βιώσιμης κατανάλωσης και ανάληψη δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων για τις σχετικές διοικήσεις και οργανώσεις,
- ανάπτυξη δεικτών που δημοσιοποιούνται στο κοινό, μεθοδολογιών και βάσεων δεδομένων για τη μέτρηση της προόδου στην επίτευξη βιώσιμης κατανάλωσης σε όλα τα επίπεδα,
- προώθηση της έρευνας σχετικά με την καταναλωτική συμπεριφορά που είναι επιβλαβής για το περιβάλλον, προκειμένου να προσδιοριστούν τρόποι με τους οποίους τα καταναλωτικά πρότυπα θα καταστούν πιο βιώσιμα.

3.13.1 Λόγω της σημασίας του θέματος, η ΕΟΚΕ προτείνει να διοργανώσει διάσκεψη με θέμα τον Ευρωπαϊκό Χάρτη βιώσιμης κατανάλωσης και προϊόντων, με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽³⁵⁾ Βλ. τα σημεία 22 και 23 της Διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας, ΕΕ C 321 της 31.12.2003.

⁽³⁶⁾ Στο σημείο 3.5 της γνωμοδότησης, η ΕΟΚΕ εξετάζει τα χαρακτηριστικά που χρησιμοποιήθηκαν στην προσπάθεια καθορισμού μίας ομοιόμορφης εννοίας της αντιπροσωπευτικής ένωσης των καταναλωτών (ΕΕ C 185 της 8.8.2006).

⁽³⁷⁾ Η ΕΟΚΕ στηρίζει την ιδέα να προωθηθεί η δέσμευση της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης. Σημείο 4.2.6 της γνωμοδότησης ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 33.

⁽³⁸⁾ ΕΧΕ: Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας.